

4. Tiste kmetovavce, kateri bi po 1. in 2. pravilu ravnanati ne hotli, bi mogla gosposka po primeri škode, katero so sebi ali pa sosedom po nemarnosti napravili, v dnarjih kaznovati.

Ozir po kmetijstvu našega cesarstva.

Kmetijski pridelki po vseh deželah našega cesarstva, ki se pridelajo leto in dan, se cenijo zdaj na blizu 2500 milijonov goldinarjev.

Poglejmo zdaj: kje se največ, kje pa najmanj pridelava, ker to nam od ene strani kaže rodovitnost zemlje, od druge pa tudi spričuje umnost in pridnost kmetijskih gospodarjev.

Največ pridelajo Lombardi na našem Laškem, to je, stanovavci tiste dežele, kateri je Milan glavno mesto; oni pridelajo šestkrat več kakor Dalmatinci, kateri imajo v našem cesarstvu najmanj pridelka.

Veliko pridelajo, pa vendar za tretji del manj kakor Lombardi, sledeče dežele: Avstrijsko nadvojvodstvo, Česko, Marsko, Štajarsko, Tiroljsko in Beneško.

Srednjo mero, to je za polovico manj memo Lombardov, pridelajo: na Šlezkem, Horvaškem, Salcburškem, Krajskem, Koroškem, v Banatu, na Oggerskem in v Vojaški meji.

Malo pridelajo in sicer še veliko manj kot polovico lombardskega pridelka: v Istri, Galiciji (ali našem Poljskem), na Erdeljskem in pa v Bukovini.

Če bi tedaj dežele našega cesarstva gledé na mero njih pridelkov hotli razverstiti po redu, bi jih mogli postaviti tako-le:

1) Lombardsko,	11) Krajsko,
2) Avstrijsko,	12) Koroško,
3) Česko,	13) Banat,
4) Marsko,	14) Oggersko,
5) Štajarsko,	15) Vojaška granica,
6) Tiroljsko,	16) Istra,
7) Beneško,	17) Galicija,
8) Šlezko,	18) Erdeljsko,
9) Horvaško,	19) Bukovina,
10) Salcburško,	20) Dalmacija.

Utegnil bi kdo reči: To ni res, da oggerska dežela, Banat itd. stoji za krajsko in koroško itd., ker je vendar dobro znano, da iz Oggerskega in Banata dobivamo toliko žita itd. To je res, da, postavimo, na Oggerskem pridelajo v vsem skupaj veliko več kakor na Krajskem; al pomisliti je, da oggerska dežela meri čez 3000 štirj. milj, krajska pa le 173. V primeri velikosti svoje dežele pa Ogri veliko manj pridelajo kakor Krajski itd. Le gledé na velikost dežele in na obširnost rodovitne zemlje velja ta versta. Lombardska dežela meri le 375 štirjaških milj, in vendar gledé na obilnost pridelkov zvonec nosi med vsemi deželami avstrijskimi. Rodovitna zemlja od ene strani, umno kmetovanje pa od druge pomaga Lombardom, da v primeri pridelajo največ med vsemi Avstrijanci.

Zgodovinske drobtinice.

Nekoliko imen z rimskih kamnov,

najdenih na zemlji starega Norika in Panonije, ktere še dandanašnji živijo med slovenskim ljudstvom.

Spisal Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Imajo še tudi rodbinske in osebne imena svoj izvod po božanstvih (Pott v omenj. delu stran 414) kakor: Jovianus, Martialis, Saturninus, Apollinaris. Eno najbolj častenih božanstev starih Slovincov je

bil Mog, Mogir, Magur, Mogit, dalje zemška boginja: Baba, bog vremena: Por, Porina, Porevit, dalje boginja ljubezni: Prija, bog Perkun s priimenom Bonjata, terribilis, dalje bog: Namis, Namoš, Nimiš.

Po vseh teh imenih božjih najdemo tudi imena osebne kakor: Mogimarus, Mogius, Mogitus*), Magurus na štirskih in koroških rimskih kamnih. Mogimar se najde pri severnih Slovanih v pokvarjeni obliki: Moimar, Moimar, primeri: lat. major iz magior, gotiško: manjo, Jungfrau, iz magujo (več pri Boppu „Vergl. Gram.“ I, 1, str. 250).

O obliki Mogit imam omeniti, da jo tudi pozná ruski jezik, v katerem magit, mogit pomeni velikana = močnega človeka. Rodbine z imenom Mog, Mogel, Mogou živijo v moziški fari v gornji savinski dolini na Štírskem.

Po boginji Babi najdemo imena: Babeccius, Babina, Baburus = Babec, Babina, po obliki, kakor: Vončina, Lupšina, Skarbina, Kelemina, Haramina, Busina in druge na ina izhajajoče imena slovenske. Po bogu vremena Poru, Porevitu najdemo imeni: Porius in Porina; po boginji Priji ime: Prijata, po obliki, kakor: Zaplata, Slavata, Deržata in druge slične slovanske imena na ata izhajajoče.

Omeniti še moram ime Nammo, Namonia, ktero se pogostoma nahaja na štirskih rimsko-slovenskih kamnih enkrat v družbi imena gori razloženega Kobalo.

Izvirnega pomena tega imena še nisem izsledil, al v severno-slovanski mitologiji imamo božanstvo Nemis ali Nimis, in sicer, ker božanstvo ima kij in sokola za atribut, je Nimis — Nimiš (polabsko-slovanska oblika za Namoš) bil bog solčni.

To mitiško osebo, pa že v versti junakov, pozná tudi litevska povest od junaka Nemona.

Iz historijske dobe Slovanov so znane imena Nemanja, in v staročeskíh listinah najdemo občno Namoslavje, primeri Radoslavje, po bogu Radu — Radogostu.

V staroterški fari blizu slovenjega Gradca še živijo obitelji: Namoš in Nameš, tudi Namis. Gori omenjeno ime Bonjata pa ima rodbina samoborska — Bunjata.

Med sekovskimi kamni na Štírskem najde se tudi žensko ime Samuda. Rodbine Zamuda živijo še na ptujskem polji v fari svete Margarete; pri Kapeli, in pri sv. Jurji na Ščavnici, od korenike mud — muditi, zamuditi.

Ako pa ime SAMVDA se nima brati Zamuda, temoč Samuda, tedaj je tudi to čisto slovensko, in pomenjuje „die Friedensgeberin“ od korenike sam, ruski: samitsja, osamitsja = uzpokojuvat, uzpokoitsja, oggersko-slov. posamiti, beruhigen, sanskr. çam. Iz korenike sam so historične imena: Samo, Samobor, der Friedensträger, Samomysl, der auf Frieden sinnende, Semižizen, der Friedlichlebende, Samovit = Samobog.

Dalje ste iz te korenike imeni na ptujskem rimskem kamnu: SAMVCA in SAMVCON,**) (zavoljo oblike primeri serbsko žensko ime: Raduka iz themata rad), in ime na koroškem kamnu: Samicantuna, die durch den Frieden erfreuende, ruski: kantovat = razveseljevat, sanskr. çand, kand in kad¹⁾, razveseljevat se; sem spada tudi ime na sekovskem kamnu CONTVCON = Kantukon, Kantokonj, am Rosse Freude habend, Sa-

*) Suffiks it najdeš v besedi plemenit, častit, rodovit itd.

**) Imena: Sammus, Samuda, Samuca se pogostoma nahajajo na štirskih rimskih kamnih polatinčene v Paccius, Sedatus i. t. d. V sansk. najdem iz korenike çam, verbinden, versöhnen, — çamin, friedlich, çaman, Ruhe, çamanan, Stille. Sorodne debla so: anglosaks. som, some, reconciliatio, švedski sãmje, concordia, irski: samh, saimh, quies.

¹⁾ Glej „Materialji dla spravnitelnago i objasnitelnago slovarja“ redaktor akademik Sreznevski. Tom vtirij IV—VI. str. 415.